

GÜNEY AFRİKA MÜSLÜMANLARI

AĞUSTOS 2021

AYŞENUR ALBAYRAK

Güney Afrika Müslümanları

Rapor 148
İslam Dünyası
Ağustos 2021

Hazırlayan

Ayşenur Albayrak

Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Ahmet Emin Dağ

Editör

Ümmühan Özkan

Web Editörü

Sueda Nur Çokadar

Referans için: Albayrak, Ayşenur.

Güney Afrika Müslümanları,

İNSAMER Rapor 148. Ağustos 2021.

Bu yazının içeriği ile ilgili bütün
sorumluluk müellifine aittir.

©İNSAMER 2021

Bu yayının bütün hakları mahfuzdur.

Sadece kaynak gösterilerek alıntı
yapılabilir.

Nuhun Gemisi

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Nurgül Ersoy

Baskı: Pelikan Basım

Ulubatlı Hasan Caddesi No.2

H D Blok No.19

Başakşehir – İstanbul

İHH
İNSANI YARDIM VAKFI

İNSAMER
İHH İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
İHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية والاجتماعية

İNSAMER, İHH İnsani Yardım Vakfı'nın araştırma merkezidir.

İÇİNDEKİLER

Giriş	1
Müslüman Göçleri ve Tarihçe	2
Nüfus Yapısı	4
Sosyoekonomik Durum	7
Müslümanların Eğitimi	9
Siyasi Temsil	13
İslam'ın Kurumsallaşması	14
Kaynakça	18

GİRİŞ

Ülkedeki tarihleri 500 yıl öncesine dayanan Güney Afrika Müslümanları, sayıları az olmakla birlikte beyaz rejimin apartheid uygulamalarına karşı verdikleri mücadele sebebiyle bugün ülkenin temel toplumsal ve siyasi unsurları arasında yer almaktadır.

Afrika kıtasının sömürge geçmişinin başladığı ilk yerlerden biri olan Güney Afrika Cumhuriyeti, 16. yüzyılda Ümit Burnu'nun keşfiyle Avrupalı sömürgecilerin uğrak yeri olmuş, ardından 17. yüzyılın ortalarında Hollandalı sömürgeciler bölgeye yerleşmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde bölgede İngiliz hâkimiyeti başlamış ve İngiliz sömürge dönemi 1931 yılında Güney Afrika'nın bağımsızlığını ilan etmesine kadar devam etmiştir. Ne var ki Güney Afrika için bu gerçek bir bağımsızlıktan ziyade, beyaz ırkın diğer ırklardan üstün olduğunu savunan, insanlık tarihinin en utanç verici dönemlerinden biri olan *apartheid* sisteminin

uygulandığı bir süreç olmuştur. Irkçı apartheid rejimine karşı verilen mücadeleye sonucu ülkede 1994 yılında rejim değişikliği yaşanmış, aynı yıl tüm toplumun ilk defa özgürce oy kullanabildiği seçimler yapılmış ve Nelson Mandela, Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ilk siyahi devlet başkanı ve yeni dönemin kurucu lideri seçilmiştir.

Apartheid dönemi sona ermiş olsa da uzun yıllar süren ırkçı politikaların etkileri hâlen devam etmektedir. Örneğin ülke genelinde suç oranları çok yüksek seyretmekte; hırsızlık, cinayet ve tecavüz vakaları âdeta günlük hayatın normalleri olarak kabul edilmektedir. Bugün Güney Afrika Cumhuriyeti, dünya genelinde suç oranlarının en yüksek olduğu ülkelerden biridir. Sosyal adaletsizlik ve yüksek işsizlik oranları, bu durumun en önemli sebepleri olarak dikkat çekmektedir.

60 milyon nüfuslu ülkede çok farklı etnik kökenden insan bir arada yaşamaktadır. Nüfusun büyük bölümü Hristiyan'dır;

Müslümanlar ise ülkedeki en büyük dinî azınlıktır ve resmî rakamlara göre nüfusun yaklaşık %2,5'ini oluşturmaktadır. Güney Afrika Müslümanlarının büyük bölümü Malay ve Hint asıllı olmakla birlikte, ülkede azımsanmayacak bir siyahi Müslüman nüfus da bulunmaktadır. Ülkedeki tarihleri 500 yıl öncesine dayanan Güney Afrika Müslümanları, sayıları az olmakla birlikte beyaz rejimin apartheid uygulamalarına karşı verdikleri mücadele sebebiyle bugün ülkenin temel toplumsal ve siyasi unsurları arasında yer almaktadır.

Günümüzde âdeta bir özgürlükler ülkesi olan Güney Afrika'da Müslüman gruplar çok sayıda okul, kültür merkezi ve kuruluş aracılığıyla serbestçe faaliyet gösterebilmektedir. Ancak çok çeşitli etnik kökenden gelen ülke Müslümanları, İslam dünyasındaki farklı fikir akımlarının, hareketlerin ve cemaatlerin etkisinde olmaları sebebiyle ihtilaflar yaşamakta, ortak hareket etmekte zorlanmaktadır. Bu da tek sesli bir azınlık topluluğu oluşturmalarının önündeki en büyük engeldir.

MÜSLÜMAN GÖÇLERİ VE TARİHÇE

Müslümanların Güney Afrika'ya gelişi dört farklı dönemde gerçekleşmiştir. 17. yüzyılın ortalarında (1652) Malezya topraklarından Güney Afrika'nın Cape Town kentine sürgün gelen Müslümanlar ilk nesil grubu oluşturmaktadır. Müslüman Malaylar çoğunlukla Endonezya Takımadaları, Java,

Bali, Sunda Adaları ve Madagaskar'dan Hollandalı sömürgeciler tarafından ya köle, hizmetçi, mülteci ya da siyasi sürgün olarak bölgeye getirilmiştir. Bu dönemde siyasi sürgünler arasında birçok yönetici ve ulema da Güney Afrika'ya getirilmiş ve Robben Island adlı adada hapsedilmiştir. Bu isimlerden

1863 yılında Osmanlı Devleti'nin bölgeye gönderdiği Şeyh Ebubekir Efendi burada Müslümanların eğitimi için çalışmalarda bulunmuştur. Ebubekir Efendi'nin çalışmaları sadece eğitim alanıyla sınırlı kalmamış, bu dönemde Osmanlı Devleti ile Güney Afrika arasındaki siyasi bağlar da güçlenmiştir.

biri de Güney Afrikalı Müslümanlar için İslam'ın ülkedeki kurucusu ve manevi önderi kabul edilen Şeyh Yusuf'tur. 1694'te yaklaşık 50 kişiyle birlikte Hollandalı sömürgeciler tarafından Cape Town'a gönderilen Şeyh Yusuf, ailesi ve beraberindeki kişilerle birlikte Cape Town'daki Müslüman cemaatin çekirdeğini oluşturmuştur.

Ülkeye ikinci büyük Müslüman göçü ise 1807'de yaşanmış, Afrika'nın farklı bölgelerinden köle olarak toplanan yüzlerce

Müslüman çalıştırılmak üzere bugün Durban kentinin de içinde bulunduğu bölgeye getirilmiştir. Bu insanlar bir süre sonra özgürlüklerini kazanarak bölgenin ilk yerli Müslüman topluluğunu oluşturmuştur.

Üçüncü büyük Müslüman göç dalgası 19. yüzyılın ortalarında Hint alt kıtasından Cape Town'a gelenlerle yaşanmıştır. İki aşamada gelen Hintli Müslümanların ilk grubu, Natal kıyılarını kontrol eden ve Güney Asya'nın büyük bölümünde hâkimiyet kuran İngilizler tarafından Natal'daki şeker tarlalarında çalıştırılmak üzere sözleşmeli işçi olarak zorla getirilenlerdir. İkinci grup ise, ellerindeki sermayeyle 1869'dan itibaren Güney Afrika'ya gönüllü girişimci olarak gelmeye başlayan Hindistanlı Müslümanlardır. Hintli Müslüman tüccarlar genellikle Transvaal'a yerleşmiştir. Bu insanlar geri kalmış kırsal kasabalarda, maden kasabalarında, Afrikalı kabilelerin bu-

lunduğu bölgelerde ve Natal'da beyazlara ait merkezlerde dükkânlar açmıştır. Bu grup, Güney Afrika'da gelişmekte olan Müslüman toplumun da çekirdeğini oluşturmuştur.

19. yüzyıl aynı zamanda Güney Afrika'daki Müslümanlara Osmanlı ilgisinin de arttığı bir dönemdir. 1863 yılında Osmanlı Devleti'nin bölgeye gönderdiği Şeyh Ebubekir Efendi burada Müslümanların eğitimi için çalışmalarda bulunmuştur. Ebubekir Efendi'nin çalışmaları sadece eğitim alanıyla sınırlı kalmamış, bu dönemde Osmanlı Devleti ile Güney Afrika arasındaki siyasi bağlar da güçlenmiştir. Osmanlı, 1876 yılında bölge Müslümanları için çok sayıda İslami kitap bastırıp dağıtmış, ayrıca

Zulu askerlerine eğitim vererek maddi yardımda bulunmuştur. Gelişen ilişkilerin bir sonucu olarak bölgeden yüzlerce gönüllü Müslüman da Osmanlı saflarında savaşmak üzere Trablus'a gitmiştir. Türkiye ile ilişkiler ise Kurtuluş Savaşı'na kadar dayanmaktadır. Bu dönemde Güney Afrika Müslümanları tarafından toplanan maddi yardımlar Anadolu'ya gönderilmiştir.

Ülkeye dördüncü büyük göç dalgası ise 1994 yılında apartheid rejiminin yıkılmasından sonra gerçekleşmiştir. Hem yatırım hem de iş bulmak amacıyla Malavi, Zanzibar, Somali gibi Afrika ülkelerinden gelen on binlerce Müslüman Güney Afrika'ya yerleşmiş ve burada yeni bir hayat kurmuştur.

NÜFUS YAPISI

Güney Afrika nüfusu sömürge geçmişi de etkisiyle demografik açıdan çeşitlilik göstermektedir. Bugün ülkede 11 tane resmî dil bulunmakta, çok farklı etnik kökenden insan bir arada yaşamaktadır. Nüfusun %80'ininden fazlası yerli siyahi topluluklardan oluşmakla birlikte, beyazlar ve *coloured* (renkli) olarak adlandırılan ve genellikle beyaz Avrupalılar ile yerliler ya da kölelerin neslinden gelen melezler nüfusun %9'unu, Müslümanlar ise %2,5'ini oluşturmaktadır. Müslüman nüfus, her üç gruptan da (siyahi, beyaz, coloured) üyeye sahiptir.

Güney Afrika'da en yaygın din Hristiyanlıktır. Ülke nüfusunun %86'sı Hristiyan, yaklaşık %5'i ise yerel Afrika

dinlerine mensuptur. Müslümanlar ise resmî rakamlara göre Güney Afrika'nın 60 milyonluk nüfusu içinde %2 civarında bir paya sahiptir. Ancak yapılan saha araştırmalarının sonuçları ve Müslüman organizasyonların belirttiği rakamlar farklılık göstermektedir. Buna göre Sahra altı Afrika ülkeleri, Hindistan alt kıtası, Pakistan ve diğer Afrika ülkelerinden Müslüman göçmenlerin ülkeye akın etmesiyle Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki Müslüman nüfusun 4 milyonu bulduğu belirtilmektedir.

Resmî rakamlara göre 1 milyonun biraz üzerinde olan Müslüman nüfusa dair Müslüman yetkililerin çok daha yüksek rakamlar zikretmesinin temel sebebi; Malavi, Somali, Nijerya ve

Sahra altı Afrika ülkeleri, Hindistan alt kıtası, Pakistan ve diğer Afrika ülkelerinden Müslüman göçmenlerin ülkeye akın etmesiyle Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki Müslüman nüfusun 4 milyonu bulduğu belirtilmektedir.

Arap dünyasından ülkeye akın eden göçmenlerin kayıt dışı olmasıdır. Bu yüzden de resmî rakamların gerçeği yansıtmadığı belirtilmektedir.

Müslümanlar Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki en büyük dinî azınlıktır ve çoğunlukla Western Cape (%7,3), KwaZulu-Natal (%2,6) ve Gauteng'de (%1,5) ikamet etmektedir. Müslümanların kendi içindeki etnik dağılımlarına bakıldığında ise %46 Malay kökenli, %38 Hint alt kıtası kökenli, %10 siyahi ve %6 diğer etnik kökenlerden oldukları görülmektedir. Bu oranlara göre resmî rakamlar baz alındığında Güney Afrika'da 480.000 colored olarak isimlendirilen Malay kökenli ve 400.000 Hint alt kıtası kökenli Müslüman bulunmaktadır. Mevcut literatür ve istatistikler, Güney Afrika'daki toplam siyahi Müslüman nüfusun yaklaşık 100.000 olduğunu göstermektedir.

Malay veya Endonezya kökenli ve bu bölge kültürüne sahip Müslümanlar ağırlıklı olarak Cape eyaletinde yaşayan Hint kökenli Müslümanlar Natal ve Transvaal'da yaşamaktadır. Bu çeşitlilik nedeniyle Güney Afrika'daki Müslüman azınlık, farklı etnik kö-

kenlere, dil gruplarına ve sosyal sınıflara ait birkaç topluluğa bölünmüş durumdadır.

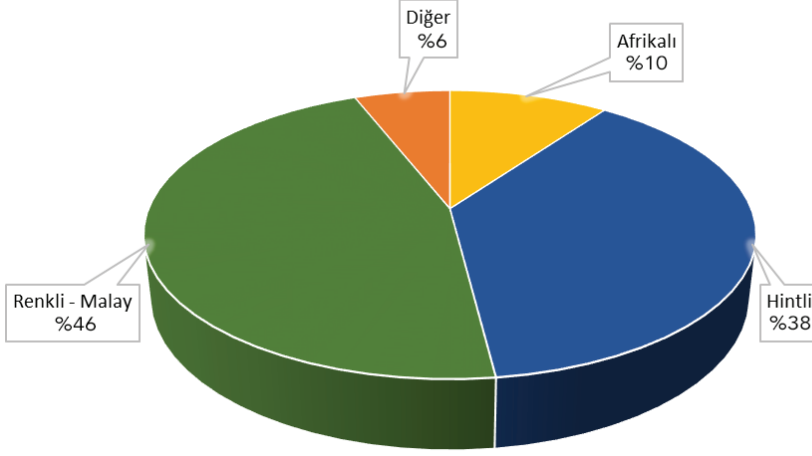
Bugün Güney Afrika Müslümanlarının heterojen yapıda olmasının en önemli tarihsel nedeni, bölgeye göçlerinin farklı zamanlarda ve farklı coğrafyalardan olmasından kaynaklanmaktadır. Çeşitli dönemlerde Afrika'nın bu en güney noktasına zorla veya gönüllü olarak göç eden Müslümanlar; ülkede farklı etnik kökenlere, dil gruplarına ve sosyal sınıflara mensup bir Müslüman toplumu oluşturmuştur.

Genellikle Malay kökenlilerden oluşan Cape eyaletindeki Müslümanlar, 19. yüzyıl başlarında İngilizlerin etnik sınıflandırmasına dayanan ve yıllar içinde özel bir kimliğe tekabül ettiği için bir anlam genişlemesine uğrayan bir terim olan "Cape Malays" olarak da adlandırılmaktadırlar. Malay yaşamının birçok özelliğinin sergilendiği ve çok fazla melezleşmenin gerçekleştiği Cape Town şehrinde, Malay kökenliler geniş bir yerleşim alanına sahiptir.

Hintli Müslümanlar ise çoğunlukla Natal ve Transvaal'da yoğunlaşmışlardır. Ancak Cape Yarımadası bölgesinde yerleşik Malay kökenli Müslümanların aksine, Hintli Müslümanlar daha dağınıktır. Johannesburg, Durban ve Pietermaritzburg bölgesindeki Witswatersrand metropolü gibi yerlerde de Hint kökenli Müslümanlar yaşamaktadır.

Müslüman toplumun bir diğer önemli parçası ise siyahi Müslümanlardır. İlk

Güney Afrika Müslümanları

olarak Zanzibarlı ve Malavili göçmenlerin Durban'a yerleşmesiyle büyümeye başlayan bu grup, 1970'lerde ve 1980'lerde İslam dininin ırkçılığa ve apartheide karşı olan mücadelesinin etkisiyle daha da genişlemiştir. Bu dönemde İslamiyet'in özellikle Afrikalı gençler arasında yayılmasıyla ülkedeki siyahi Müslümanların sayısı bir hayli arttırmıştır. Bu insanlar genellikle büyük şehirlerin kenar mahallelerinde ve gettolarda yaşamaktadır.

Western Cape Müslümanları ile Natal ve Transvaal Müslümanları arasındaki farklılıklar sadece etnik ve kültürel farklardan ibaret değildir. Bu gruplar daha yakından incelendiğinde İslam dinini yorumlayış ve yaşayışlarında da ciddi farklar olduğu gözlenmektedir. Natal ve Transvaal'daki İslam, Hint ve Hint-Pakistan özelliklerini yansıtırken, Western Cape'teki İslam, Güneydoğu Asya İslam'ının unsurlarını hem yerli

hem de Afrika kültürünün unsurlarıyla birleştiren bir sentez şeklindedir. Bu grupların kültürel arka planları ve kendi tarihlerinden gelen dinî kurumları, ritüelleri ve sembolleri sebebiyle İslam dinini yaşayış şekilleri de farklılaşmaktadır. Western Cape'teki Müslüman topluluklar Güney Afrika'daki farklı dinler ve kültürlerle yaklaşık 300 yıldır birlikte yaşadıkları için kültürel olarak daha esnek bir yapıya sahiptir. Örneğin Malay Müslümanları arasında birçok kadın iş hayatında yer alarak ailesinin geçimine katkıda bulunup toplum içinde özgürce hareket edebilmekte ve sosyal hayatta baskı hissetmemektedir. Buna karşın Hint veya Hint-Pakistan kökenli Müslümanlar, Malaylarla kıyaslandığında kültürel açıdan Güney Afrika toplumuyla daha az kaynaşmış görünmektedir. Daha katı ve normatif bir İslam anlayışına sahip olan Hintli Müslümanlar özellikle kadınların toplum hayatındaki yeri noktasında

muhafazakâr bir tutum sergilemektedirler. Sosyoekonomik seviyelerinin diğer Müslüman gruplardan yüksek olmasının da etkisiyle kendilerini Güney Afrika Müslümanlarının sözcüsü olarak gördüklerinden, İslam'ı yaşayış şekillerini diğer Müslümanlara

dayatma konusunda daha rahat hareket etmektedirler. Bu sebeple de dönemsel olarak Müslümanlar arasında bazı ihtilaflar da yaşanabilmektedir. Bu ise diğer problem alanlarıyla birlikte düşünüldüğünde Müslüman toplumun bütünlüklü görünümü bozulabilmektedir.

SOSYOEKONOMİK DURUM

Kuşkusuz, Güney Afrika'daki beyazlar ve Hintlilerin çoğunluğu hariç, hem Müslümanlar hem de gayrimüslimler için en büyük sorun, artan işsizlik ve eşitsizlik ve buna bağlı kötüleşen sosyoekonomik durumdur. 2019 verilerine göre Güney Afrika'da işsizlik oranı yaklaşık %29'dur ve hanelerin yarısı yoksulluk sınırında veya yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır. İşsizlik rakamlarında apartheid döneminden kalma sosyal tabakalaşmanın etkileri de görülmeye devam etmektedir. İşsizlik oranının coloured olarak tanımlanan melezler arasında %21,8, Asyalılar arasında %9,2, beyazlar arasında %6,1 olduğu ülkede, kişi başı gelir açısından beyazlar siyahilerden beş kat daha fazla kazanç elde etmektedir. Ayrıca beyazların %83'ü hane geliri açısından nüfusun ilk %20'sindeyken, bu oran Afrikalı siyahiler için %7,9 melezler için %25,6 ve Hintliler için %50'dir.

Apartheid dönemi boyunca toplumun beyaz olmayan bütün kesimleriyle birlikte Müslümanlar da en temel haklarından mahrum bırakılmış, ülkenin ekonomik imkânlarından

faydalandırılmamışlardır. Ancak söz konusu dönemin ayrımcı politikaları Müslümanların ekonomik gelişmesini olumsuz etkilese de Güney Afrikalı Müslümanların sosyoekonomik açıdan genel olarak siyahi Afrikalılardan daha iyi durumda olduğu söylenebilir. Bunda apartheid'in rolü ve politik-tarihsel etkileri çok büyüktür. Müslüman kesimler -özellikle Malaylar ve Hintliler- siyahi Afrikalılar kadar ayrımcılığa maruz kalmadıkları için apartheid rejiminin yıkılmasından sonra toparlanmaları kısa sürmüş, bu sebeple de diğer gruplara kıyasla Güney Afrika ekonomisinde daha hızlı yer edinmeye başlamışlardır. Gayrisafi yurt içi hasılanın (GSYİH) yaklaşık %14-15'ini sağlayan Müslümanlar, nüfuslarına oranla (%2) ülke ekonomisine büyük katkı sunmaktadır.

Apartheid sonrası Güney Afrika'da Müslümanların ticari faaliyetleri arttıkça İslami bankacılık sistemi ortaya çıkmış ve bu sistem yoğun olarak kullanılmaya başlanmıştır. İlk İslami banka olan *Islamic* 1987 yılında kurulmuş, üç yıl sonra da *Al Baraka Bank* kurularak Müslüman yatırımcılar desteklen-

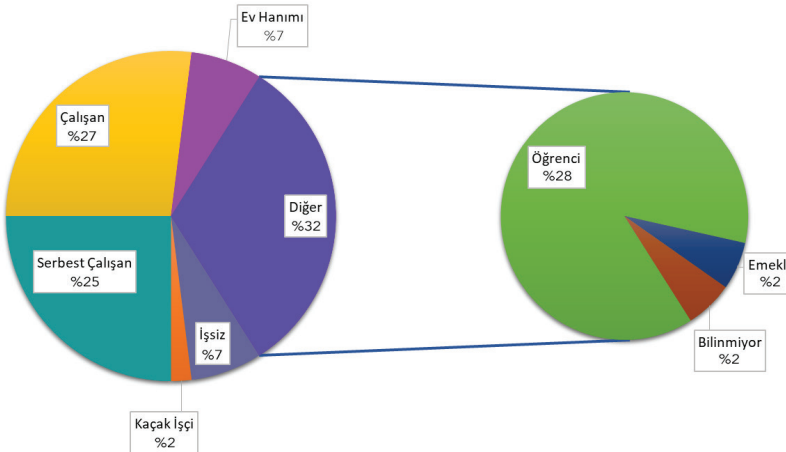
Apartheid dönemi boyunca toplumun beyaz olmayan bütün kesimleriyle birlikte Müslümanlar da en temel haklarından mahrum bırakılmış, ülkenin ekonomik imkânlarından faydalandırılmamışlardır.

miştir. Bu süreçte, uzman Müslüman muhasebecilerin ve ekonomistlerin kurduğu *Minara Chamber of Commerce* ve *Asset Management* gibi kuruluşlar da Müslüman yatırımcılar için yol gösterici olmuştur. 2004 ve 2006 yıllarında ise sırasıyla *First National Bank* ve *Absa Bank* gibi Güney Afrika'nın en büyük bankaları da Müslüman müşterilerinin artan talepleri doğrultusunda İslami bankacılık hizmeti vermeye başlamıştır.

Güney Afrika Müslümanları sosyo-ekonomik durumlarına bakıldığında geniş bir çeşitlilik göstermektedir. Malay Müslümanlar marangozluk, sıhhi tesisat ve elektrik gibi alanlarda ve genellikle işçi olarak çalışmaktadır.

Bununla birlikte günümüzde genç nesil Malay Müslümanları yazılım ve mühendislik sektörlerine, akademiye ve iş dünyasına girme eğilimindedir. Hint kökenli Güney Afrikalı Müslümanlar ise çoğunlukla emekçiler-işçiler, dükân sahipleri ve tüccarlardan oluşmaktadır. Tüccarlar genellikle aile şirketleri işletmektedir ve bu şirketler nesilden nesile aktarılmaktadır. Ancak yeni nesil Hintli Müslümanlar yüksek sosyoekonomik durumlarının da etkisiyle tıp, hukuk gibi alanlarda da eğitim almaya başlamıştır. Siyahi Müslümanların sosyoekonomik durumu ise kelimenin tam anlamıyla içler acısı olarak tanımlanmaktadır. Genellikle işsiz olan bu kesim, büyük şehirlerin kenar mahallelerinde her

Güney Afrika Müslümanlarının Çalışma Durumları

türlü kanunsuzluğun ve sefaletin ortasında yaşam mücadelesi vermektedir. Siyahi Müslümanlarla ticaretle uğraşan zengin Hintli Müslümanlar arasındaki uçurum, Müslüman toplumun kendi içindeki bağların zayıflamasına ve birlik duygusunun zedelenmesine de neden olmaktadır.

Müslümanlara ait çok sayıda hayır kurumu ve yardım kuruluşu, sosyoekonomik eşitsizliklerin ve gelir adaletsizliği-

nin etkilerini azaltmak için çalışmalar yapsa da sorunun büyüklüğü çözüme ulaşmayı zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte çözümün yardım faaliyetleri düzenlemekten ziyade Güney Afrikalı siyahi Müslümanları kronik olarak içinden çıkamadıkları yoksulluk durumundan kurtarmak olduğu konusu sıklıkla gündeme getirilmekte ancak bu durumu değiştirmeye yönelik somut adımların atılması noktasında ilerleme sağlanamamaktadır.

MÜSLÜMANLARIN EĞİTİMİ

Güney Afrika'da Müslümanların eğitimi, Müslüman kuruluşlar için ehemmiyet arz eden konuların başında gelmektedir. Zira bu konu Güney Afrika'daki İslami kimliğin korunması ve sürdürülmesi için hayati önemdedir. Güney Afrika Anayasası laik bir anayasadır ve dinî eğitime destek vermemektedir. Bu nedenle Müslümanlara ait okullar, kuruluşlar ve organizasyonlar Müslüman çocukların dinî eğitimini kendi imkânlarıyla sağlamaya çalışmaktadırlar. Bu bağlamda Müslüman kuruluşlar dinî kimliklerini korumak, sürdürmek ve pekiştirmek için kendi eğitim kurumlarını kurmaya ve bu kurumları büyük ölçüde cemaatten toplanan fonlar ve bağışlar yoluyla mali olarak ayakta tutmaya gayret etmektedir.

Apartheid sonrası dönemde, hem ortaöğretim hem de ilköğretim seviyelerinde Müslümanlara ait okulların sayısı artmıştır. Bu okullar devlet des-

tekli özel okullar ve bağımsız okullar olarak hizmet vermektedir. Devlet destekli özel okullarda öğretmenlerin maaşları ve okul giderlerinin bir kısmı devlet tarafından karşılanmaktadır, buna karşın bağımsız okullar devlet desteği almamaktadır. Devlet okullarındaki müfredatın yanı sıra İslami bir müfredat takip eden okullar, bağımsız özel okul statüsündedir ve Güney Afrika'da Müslümanlara ait 80'e yakın özel okul bulunmaktadır. Bu okulların çoğu 1989'da kurulan Müslüman Okulları Birliği'ne (*Association for Muslim Schools in South Africa-AMSSA*) bağlıdır.

Bağımsız Müslüman okullarının kurulmasının nedenleri arasında gayrimüslim bir topluluk içinde yaşayan Müslüman çocuklara Müslüman kimliği kazandırmak, devlet okullarında yer yer İslamofobik saldırılara, dışlanma ve ayrımcılığa maruz kalan çocuklara kendilerini özgür hisse-

Güney Afrikalı Müslümanlar arasında, sosyoekonomik durumlarının çeşitlilik göstermesinin de etkisiyle farklı eğitim seviyeleri gözlemlenmektedir.

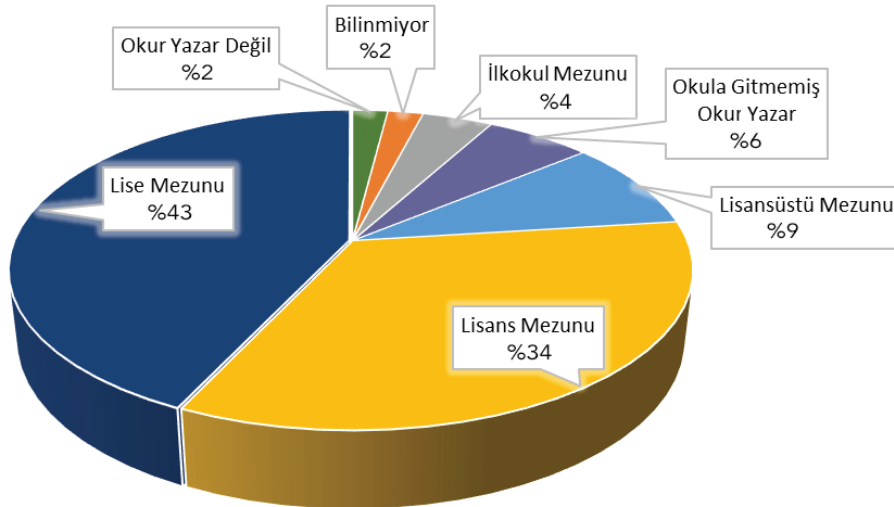
bilecekleri alanlar sağlamak ve onları şiddet yanlısı örgütlerin etkisinden uzak tutmak gibi etkenler sayılabilir. Bu okullarda devlet okullarındaki müfredata ek olarak Kur'an-ı Kerim, Arapça, İslami ve etik değerler öğretilerek Müslüman kimliği şekillendirilmeye çalışılmaktadır. Bununla birlikte Müslüman kimliğiyle birlikte insan haklarına saygılı, iyi bir insan olmayı önceleyen ve yaşadığı ülkenin değerleriyle çatışma içinde olmayan bireyler yetiştirmek de hedeflenmektedir.

Güney Afrika Müslümanları arasında ki eğitim düzeyi beyazlarla karşılaştırıldığında daha düşük olsa da siyahi Afrikalılara ve ülke ortalamasına göre

daha yüksektir.

Güney Afrikalı Müslümanlar arasında, sosyoekonomik durumlarının çeşitlilik göstermesinin de etkisiyle farklı eğitim seviyeleri gözlemlenmektedir. Hint alt kıtası kökenli Müslümanların büyük bir kısmı iyi eğitilidir. Malay Müslümanlar da Güney Afrika geneliyle kıyaslandığında daha eğitilidir; buna karşın siyahi Müslümanların büyük çoğunluğu, apartheid mirasının da etkisiyle ilköğretim seviyesinde dahi eğitim alamamakta ve buna bağlı olarak da yoksulluk içinde yaşamaya devam etmektedir.

Güney Afrika Müslümanlarının Eğitim Durumları

IRKÇI REJİME KARŞI MÜCADELE VE MÜSLÜMANLAR

Güney Afrikalı Müslümanlar beyaz ırkın yönetiminde olan Güney Afrika Cumhuriyeti'nde 1948 yılında resmî olarak başlatılan ve 1990'lı yıllara kadar devam eden siyahilere ve beyaz olmayan diğer etnik gruplara karşı uygulanan apartheid rejimine karşı yürütülen mücadelede önemli rol oynamışlardır.

Apartheid döneminin ilk yıllarında genellikle daha sadık bir profil sergileyen Müslümanlar, 1961'de İngiliz sömürge- sinin sona ermesinden ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nin ilanından sonra, ülke idaresinin tümüyle yerel beyazların eli- ne geçmesi ve ülkedeki ırk ayrımcılı- ğının şiddetlenmesiyle bu mücadele içinde yer almaya başlamışlardır. Bu yıllarda Müslümanlar da şiddetli bas- kılara maruz kalmış, birçok Müslüman önder öldürülmüş ve hapse atılmıştır.

Bu kişiler arasında özellikle İmam Abdullah Harun ismi öne çıkmıştır. Mücadelesini, *"Bizim amacımız beyaz ırkı yok edip yerine siyah ırkı getirmek değildir; maddiyata dayanan bir ayak- lanma hiç değildir. Bizim davamız ırkçı Güney Afrika Cumhuriyeti'ne karşıdır. Müslüman olsun, Hristiyan olsun, beyaz olsun, siyah olsun insanları sömürüden ve zulümden kurtarıp özgürlüklerine kavuşturmaktır. Biz ırkçı değiliz. Biz insanların bir tarağın dişleri gibi eşit olduğuna inanırız; ve her kim olursa olsun bu inancımızı kaim kılincaya ka- dar mücadeleden geri durmayacağız."* sözleriyle açıklayan İmam Harun, ver-

diği hutbelerde ve kurduğu Cape Town Müslüman Gençlik Derneği'nde yaptığı konuşmalarda İslam dininde ırkçılığın yasaklanmış olduğundan bahsetmiş; sıklıkla toplumsal problemlere değin- miştir. Ömrünü bu mücadeleye adayan İmam Harun, 1969 yılında cezaevine girdikten çok kısa bir süre sonra şüpheli bir şekilde vefat etmiştir. Bu tarihten iti- baren Müslüman örgütlerin kurulması daha da hızlanmış, özellikle 1970'ler ve 1980'ler, 1976'daki Soweto Ayaklanması ve apartheid rejiminin içinde bulundu- ğu siyasi ve ekonomik krizin şiddetlen- mesi ve Güney Afrika halkının siyasi bilincinin gelişmesi sonucu rejime karşı duyulan memnuniyetsizliğin artması, direniş hareketini büyümüştür.

Bütün bu yaşananlar Müslümanları da etkilemiş ve apartheid döneminin son 20 yılında İslam üzerinden sosyopolitik olaylarla alakalı söylemler geliştirilmiş, çeşitli ideolojik değişimler yaşanmıştır. Bu değişimler, yeni bir İslam anlayışının ve Güney Afrika bağlamında yerleşik bir Müslüman kimliğinin temelini atmış ve Müslümanlar da apartheid rejimine karşı İslami motivasyonlu bir direniş geliştirerek siyasi arenaya girmiştir.

Başka bir deyişle kökenleri 1970'lere kadar uzanan ülke genelindeki toplum- sal dönüşüm süreci, Müslüman örgütler için de bir dönüşümü beraberinde getir- miş ve bu durum rejim karşıtı direnişi de etkilemiştir. Tamamen dinî-kültü- rel nedenlerle kurulmuş olan örgütler,

birdenbire dinî-politik konumlarını dile getirmeye başlamış ve apartheid karşıtı politik mücadeleye girişmişlerdir. Nihayetinde Müslüman nüfus arasındaki direniş, artık sadece birkaç kişinin veya küçük grupların meselesi olmaktan çıkıp, 1970’lerde kurulan sivil örgütlerle ülke geneline yayılmış ve bu örgütler siyasi mücadelede önemli rol oynamıştır.

Bu süreçte 1970’te kurulan ulusal destekli bir kitle hareketi olan Müslüman Gençlik Hareketi (*Muslim Youth Movement-MYM*), 1974’te kurulan Müslüman Öğrenciler Derneği (*Muslim Student Association-MSA*) ve daha sonraki yıllarda kurulan İslam Çağrısı (*Call of Islam*) ve Kible Hareketi

de bu dönüşümü pekiştirmiştir. 1984 seçimlerinde ve ardından apartheid karşıtı mücadelede yer alan hem dinî hem de laik gruplar ve örgütler için ülke çapında bir şemsiye yapı olan Birleşik Demokratik Cephe (*United Democratic Front-UDF*) oluşturulmuş ve Müslüman örgütlerin çoğu bu cephe içerisinde yer alarak mücadeleyi sürdürmüştür.

Nihayetinde 1994 yılında rejim değişikliği yaşanmış, aynı yıl tüm toplumun ilk defa özgürce oy kullanabildiği seçimler gerçekleştirilmiştir. Bu seçimler sonucunda Güney Afrika Cumhuriyeti’nin ilk siyahi devlet başkanı seçilen Nelson Mandela, apartheid rejimine karşı verdiği mücadelesi nedeniyle de Nobel Barış Ödülü’ne layık görülmüştür.

Imam Abdullah Harun

SIYASİ TEMSİL

Başkanlık sistemiyle yönetilen Güney Afrika Cumhuriyeti, iki kanatlı parlamento yapısına sahip bir cumhuriyettir. Irkçı beyaz rejime karşı mücadelede yer aldıkları için apartheid sonrası ilk hükümetlerde Müslümanlara muazzam bir görünürlük ve siyasi temsiliyet verildiğinden 1994'ten sonra kurulan birinci ve ikinci hükümetlerdeki Müslüman temsili, nüfuslarıyla karşılaştırıldığında oldukça yüksektir. Müslüman toplumun büyüklüğü toplam nüfusun yaklaşık %2'si iken, 2007 yılında her iki meclisten 490 milletvekilinin 18'i (%3,7), 26 bakanın 2'si (%7,6), 22 bakan yardımcısının 2'si (%9), 210 Cape Town belediye meclis üyesinin 15'i (%7), Johannesburg'daki 173 meclis üyesinden 4'ü (%2,3) Müslüman'dı. Günümüzde bu yüksek temsil oranları nispeten düşmüş olsa

da Müslümanlar hâlâ politik arenada oldukça aktiftir ve söz sahibi olmaya devam etmektedir.

Güney Afrikalı Müslüman politikacılar arasında en bilinen ve öne çıkan isim Nelson Mandela ile birlikte Robben Adası'nda 26 yıl hapis yatan Ahmed Kathrada'dır. Kathrada 2017 yılında 87 yaşında vefatına kadar Güney Afrika siyasetinde etkin olan bir isimdir.

Güney Afrikalı Müslüman politikacılar arasında 2004-2008 yıllarında Western Cape bölgesinde başbakanlık yapan, ardından da Güney Afrika ABD büyükelçiliği görevinde bulunan Ebrahim Rasool, uzun yıllar bakanlık yapan (1999-2008) Afrika Ulusal Kongresi (*African National Congress-ANC*) üyesi Essop Pahad, Western Cape Üniversitesi insan hakları pro-

fesörü ve eski millî eğitim bakanı Abdul Kader Asmal ve 1994 yılından itibaren milletvekilliği ve çeşitli bakanlıklar yapan, 2019 yılı itibarıyla da Uluslararası İlişkiler ve İşbirliği Bakanı olarak görevlendirilen Naledi Pandor gibi isimler öne çıkmaktadır. Eski milletvekillerinden Vally Moosa ve Dullah Omer de Müslüman toplumun önde gelen politikacılarındandır.

Güney Afrika'da Müslüman örgütler ve gruplar, parti düzeyinde parlamentoda temsil elde etme girişimlerinde başarılı olamamışlardır. 1994 yılında kurulan Afrika Müslüman Partisi (*The African Muslim Party*) ve ardından kurulan *African Moral Party*, 1999 seçimlerine katılmış ancak kayda değer bir başarı gösterememişlerdir. 2009 seçimlerine

İrkçi beyaz rejime karşı mücadelede yer aldıkları için apartheid sonrası ilk hükümetlerde Müslümanlara muazzam bir görünürlük ve siyasi temsiliyet verildiğinden 1994'ten sonra kurulan birinci ve ikinci hükümetlerdeki Müslüman temsili, nüfuslarıyla karşılaştırıldığında oldukça yüksektir.

katılan *Al Jama-ah Muslim Political Party* de aynı şekilde Müslüman seçmenin güvenini ve desteğini kazanamamıştır. Müslümanlar Güney Afrika'da çoğunlukla Mayıs 1994'ten bu yana yönetimde olan merkez-sol çizgideki ANC başta olmak üzere büyük partilerden birine oy vermektedir.

İSLAM'IN KURUMSALLAŞMASI

Güney Afrika'da Müslüman varlığı 17. yüzyılın ikinci yarısında başlamış olsa da Müslümanlar, sömürge yönetimleri ve baskılar sebebiyle bölgeye gelişlerinden sonraki 150 yıllık dönemde kendi örgütlerini veya kurumlarını oluşturamamışlardır. Güney Afrika'da İslam'ın kurumsallaşması ancak 19. yüzyılda başlamış, Cape Town'da ilk cami 1804 yılında açılmıştır. Günümüzde Güney Afrika'nın en büyüğü olduğu söylenen Durban merkezli Jumma Camii, 5.000 kişi kapasitelidir.

Güney Afrika'da İslam'ın yayılması, kalıcılığı ve teşekkülünde İslam âlimlerinin ve İslami önderlerin etkisi çok büyüktür.

Müslümanlar, aralarında Endonezya'dan sürgün edilen ve Tuan Guru olarak bilinen Abdullah Kadı Abdus Salaam (ö. 1807) ve bir Osmanlı din adamı olan Şeyh Ebubekir Efendi'nin de aralarında bulunduğu önemli şahsiyetler sayesinde ülkedeki varlıklarını korumuşlardır.

Tuan Guru, 1793'te Robben Adası'ndaki hapishaneden serbest bırakıldıktan sonra, 1804'te Cape Town'da ilk cami ve medreseyi kurmuştur. Guru'nun kurduğu medrese, İslamiyet'in köleler arasında yayılmasında büyük rol oynamıştır. O, hem bıraktığı eserlerle hem de verdiği İslami eğitimle Güney Afrika Müslümanları arasında unutulmaya-

1961’de İngiliz sömürgesinin sona ermesi ve Güney Afrika Cumhuriyeti’nin ilanından sonra ülke idaresinin tümüyle yerel beyazların eline geçmesi ve ülkedeki ırk ayrımcılığının şiddetlenmesiyle Müslüman örgütlerin kurulması hızlanmış, özellikle 1970’ler ve 1980’ler, Güney Afrika’da İslami anlamda dirilişin yaşandığı yıllar olmuştur.

cak bir yer edinmiştir. Şeyh Ebubekir Efendi ise Kraliçe Victoria’nın isteği üzerine I. Abdülmecid tarafından bölge Müslümanlarına dinî eğitim vermek ve aralarındaki ihtilafları çözmek üzere 1863 yılında bölgeye gönderilmiştir. Hem erkek hem kız öğrenciler için İslami eğitim veren okullar açan Şeyh Ebubekir Efendi, bölgede gördüğü gayri İslami uygulama ve âdetlere karşı Arapça-Afrikanca olarak *Beyanü’d-Din* isiminde bir kitap kaleme almıştır.

19. yüzyılın ikinci yarısında bölgeye ticari amaçlarla gelen Hint kökenli Müslümanlar, 20 yıl içerisinde Natal ve Transvaal bölgelerinde güçlenmiş; burarlarda okullar, camiler ve sosyal kurumlar açmışlardır. 1890 yılında *Indian Comittte Durban*, bölgenin Müslüman tüccarlarının ekonomik ve siyasi alanda karşılaş-tıkları sorunları çözmek ve Müslümanlar arasındaki dayanışmayı sağlamak için kurulmuştur. 1913 yılında hizmete açılan Rahmaniye Enstitüsü ise Müslümanlara ait ilk yüksek okul statüsündeki eğitim kurumu olma özelliği taşımaktadır.

20. yüzyılın ilk yarısı Müslümanlar için dinî özgürlükler bakımından nispeten rahat geçmiş, siyasi bir söylem üretmedikçe Müslümanların örgütlenmesi engellenmemiştir. İlk büyük çaplı Müslüman örgüt olan *Jamiatul Ulama Transvaal* şimdiki adıyla *Jamiatul Ulama South* 1923’te Johannesburg’da kurulmuştur. Günümüzde hâlâ aktif olan örgüt, fetva makamı olarak faaliyet göstermektedir; ayrıca Hint kökenli Müslümanların çoğunluğu oluşturduğu Transvaal eyaletindeki birçok cami ve medrese de bu örgüt tarafından yönetilmektedir.

Cape Town merkezli *Muslim Judicial Council* ise 1945 yılında Müslüman din adamları tarafından kurulmuştur. Günümüzde dinî eğitim, helal ürün sertifikasyonu ve sosyal yardım faaliyetleri yürüten örgüt, Malay Müslümanların aktif olduğu bir yapıdır. *Jamiatul Ulama Transvaal* ve *Muslim Judicial Council*, apartheid döneminde apolitik bir duruş sergilemiş ve mücadelede aktif rol almamıştır.

Ancak 1961’de İngiliz sömürgesinin sona ermesi ve Güney Afrika Cumhuriyeti’nin ilanından sonra ülke idaresinin tümüyle yerel beyazların eline geçmesi ve ülkedeki ırk ayrımcılığının şiddetlenmesiyle Müslüman örgütlerin kurulması hızlanmış, özellikle 1970’ler ve 1980’ler, Güney Afrika’da İslami anlamda dirilişin yaşandığı yıllar olmuştur. Bu dönemde kurulan tüm örgütler ve Güney Afrika Müslümanlarının temsilcileri, Müslümanca yaşayan eğitimli bir toplum hedefleyerek İslami bir uyanış gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Bu süreçte Güney

Afrika İslam Konseyi (*Islamic Council of South Africa-ICSA*) Güney Afrika'daki Müslüman örgütlerin şemsiye organı olarak kurulmuştur. Böylelikle bu tarihe kadar Müslümanların problemleri bölgesel kurum ve kuruluşlar aracılığıyla çözülmeye çalışılırken kurulan bu merkezi örgüt çatısı altında ilk kez bölgesel ve ırksal farklılıklar bir kenara bırakılıp, bir ümmet olarak hareket edilmeye başlanmıştır.

Apartheid sonrası dönemde de Müslüman örgütler tarafından Afrikalılar arasında İslam'ı yaymak için çalışmalar yapılmıştır. Bu örgütler bilhassa yardım faaliyetleriyle ve ortaklaşa yürüttükleri tebliğ çalışmalarıyla birçok gecekondü bölgesinde etkili olmuştur. Özellikle o dönemde İslam'ın eşitlikçi öğretisi, ümmet kavramı ve ırkçılığı bütünüyle yasaklaması; düşük sosyoekonomik seviyedeki siyahiler arasında İslam dine olan merakın ve ilginin artmasına

sebepe olmuştur. İslam'ın uyuşturucu, alkol ve ahlaki erozyon gibi Afrika gençliğinin muzdarip olduğu problemlerle alakalı çözüm üretmesi ve apartheide karşı mücadelede Müslüman örgütlerin rolü ve katkısı da İslam'a olan ilgiyi artmıştır. Siyahi Müslümanların oranı 1980'de genel Müslüman nüfusun yalnızca %2,5'lük kısmını oluştururken, günümüzde %10'unu oluşturmaktadır.

Uluslararası İslam'ı Yayma Hareketi (*Islamic Propagation Centre International-IPCI*), Güney Afrika İslami Dava Hareketi (*The Islamic Dawah Movement of South Africa*) ve Afrika Müslüman Ajansı (*Africa Muslim Agency*) gibi kuruluşlar bölgede İslamiyet'i yaymak için faaliyet göstermeye devam etmektedir. Güney Afrika Müslüman Gençlik Hareketi (*Muslim Youth Movement of South Africa-MYMSA*) ve İslam Çağrısı (*Call of Islam*) gibi sivil kuruluşlar ise, İslam'ı bölgenin sosyal dokusuna yerleştirmek ve Müslümanlar

arasında İslami bilinci canlandırmak için çalışmalar yürütmektedir.

Ayrıca 1990'ların sonlarında Müslümanlara ait medya kuruluşlarının, 2000'lerde ise radyo, gazete, dergi, web sitesi ve kitapların sayısında da artış yaşanmıştır. *Al-Ummah*, *Majlis*, *Al-Haq*, *Muslim Views*,

Al-Jamiat ve *Al-Qalam* gibi farklı görüşlerden aylık gazeteler; *Radio Islam* ve *Radio Mubarak* gibi radyo istasyonları; *KZN Islam* ve *The Muslim Woman* gibi dergiler ve *ITV Network* isimli TV kanalı ve diğer birçok küçük çaplı medya kuruluşu ile Güney Afrikalı Müslümanlar seslerini duyurmaya devam etmektedir.

KRONOLOJİ

1660-1699- Aralarında âlimlerin de bulunduğu Müslüman siyasi sürgünlerin Güney Afrika'ya gelişi.

1794- Güney Afrika'da ilk caminin açılması.

1858- Hint alt kıtasından ilk Müslüman işçilerin Güney Afrika'ya gelişi.

1862- Şeyh Ebubekir Efendi'nin Güney Afrika'ya gelişi.

1923- İlk din adamları örgütünün kuruluşu.

1952- Bo-Kaap'ın Malay Müslümanlar için yerleşim yeri ilan edilmesi.

1955-1969- İmam Abdullah Harun'un etkili olduğu yıllar.

1956- Kur'an-ı Kerim'in Güney Afrika dillerinden Afrikancaya çevrilmesi.

1970- Güney Afrika Müslüman Gençlik Hareketi'nin kuruluşu.

1974- Müslüman Öğrenciler Birliği'nin kuruluşu.

1987- İlk İslami bankanın *Islamic Cooperation Limited* adıyla kurulması.

1989- İslami Okullar Birliği'nin kurulması.

1994- Güney Afrika'da ilk demokratik seçimlerin yapılması ve Müslümanların siyasete girişi.

Kaynakça

- Argyle, W. J. (1981). "Muslims in South Africa: origins, development and present economic status". *Institute of Muslim Minority Affairs Journal*, 3(2), 222-255. <https://doi.org/10.1080/02666958108715848>
- Clark, N. L. and Worger, W. H. (2013). *South Africa: The Rise and Fall of Apartheid*, (Second Edition). Routledge.
- da Costa, Y. (1994). "Muslims in Greater Cape Town: A Problem of Identity". *The British Journal of Sociology*, 45(2), 235. <https://doi.org/10.2307/591494>
- Dağ, Ahmet Emin. (2015). *Afrika'da Müslüman Azınlıklar*. İNSAMER, İstanbul.
- Dangor, Suleman. (1992). "The Muslims of South Africa: problems and concerns of a minority community". *Institute of Muslim Minority Affairs Journal*, 13:2, 375-381.
- Haron, M., Cajee, Z. A. & Dangor, S. E. (2011). "Initiating Transformation, Visualizing a Future: The Case for Constructing a Charter for Muslims in South Africa". *Journal of Muslim Minority Affairs*, 31:4, 615-630.
- Haron, Muhammed. (2018). "The Experience of the Muslims in South Africa". Forthcoming in Springer Text.
- Mandivenga, Ephraim C. (2000). "The Cape Muslims and the Indian Muslims of South Africa: A Comparative Analysis". *Journal of Muslim Minority Affairs*, 20:2, 347-352.
- Moosa, Ebrahim. (1995). "Islam in South Africa". In: Prozesky, Martin/de Gruchy, John (eds.). *Living Faith in South Africa*, Cape Town: 129-154.
- Naudé, J.A. (1985). "Islam in South Africa: A general survey". *Institute of Muslim Minority Affairs Journal*, 6:1, 21-3.
- SESRIC (2019). Muslim Communities and Minorities in Non-OIC Member States: South Africa. Global Muslim Diaspora Project. Human and Social Development Studies. The Statistical, Economic and Social Research and Training Centre for Islamic Countries. Ankara.

- Sitoto, T. F. (2018). "Scripting Black African Muslim Presence in South African Islam: A Quest for Self-understanding beyond the Moment of Conversion". *Islamic Africa*, 9(2), 163–178. <https://doi.org/10.1163/21540993-00902002>
- Tayob, Abdulkader. (1996). *South Africa*, Islam in. In: Encyclopaedia of Islam, New Edition. Leiden, London, 1960 -, Vol. 9: 730-731.
- Vahed, G. (2020). "Muslims in post-apartheid South Africa: race, community, and identity". *Social Identities*, 27(1), 44–58. <https://doi.org/10.1080/13504630.2020.1814724>
- Vahed, G. & Vawda, S. (2008). "The Viability of Islamic Banking and Finance in a Capitalist Economy: A South African Case Study". *Journal of Muslim Minority Affairs*, 28:3, 453-472.
- Waghid, Y. (2018). "Islamic Education in South Africa". *International Handbooks of Religion and Education*, 673–683. https://doi.org/10.1007/978-3-319-64683-1_33
- <https://jamiatsa.org>
- <https://mesbar.org/islam-in-south-africa-muslims-contribution-to-the-south-african-transition-process-and-the-challenges-of-contextual-readings-of-islam/>
- https://scnc.ukzn.ac.za/doc/REL/islam/Ref/Mahida_EM_History_Muslims_South_Africa.pdf
- <https://sjusa.co.za/united-ulama-council-of-south-africa-uucsa/>
- <https://www.aa.com.tr/en/africa/south-african-leader-lauds-muslims-for-aiding-economy/1161255>
- <https://www.aljazeera.com/features/2018/12/11/can-south-africas-cradle-of-islam-survive-gentrification>
- <https://www.dunyabizim.com/portre/guney-afrika-ya-islam-i-getiren-adam-seyh-yusuf-h24692.html>
- <https://www.gzt.com/mecra/afrikada-islami-ihya-eden-lim-ebubekir-efendi-3516287>
- <https://www.haksozhaber.net/okul/guney-afrikada-muslumanlar-625yy.htm>
- <https://www.ipso-edu.org>
- <https://www.muslim.co.za/organisations>

Günümüzde âdeta bir özgürlükler ülkesi olan Güney Afrika'da Müslüman gruplar çok sayıda okul, kültür merkezi ve kuruluş aracılığıyla serbestçe faaliyet gösterebilmektedir. Ancak çok çeşitli etnik kökenden gelen ülke Müslümanları, İslam dünyasındaki farklı fikir akımlarının, hareketlerin ve cemaatlerin etkisinde olmaları sebebiyle ihtilaflar yaşamakta, ortak hareket etmekte zorlanmaktadır. Bu da tek sesli bir azınlık topluluğu oluşturmalarının önündeki en büyük engeldir.

iNSAMER

IHH İNSANI VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

info@insamer.com
www.insamer.com